

วิธีการอ่านรายงาน

ส่วนที่ 2.1 การสรุปผลในภาพรวมของแผนการปฏิรูปประเทศ

ชื่อแผนการปฏิรูปประเทศ

01

รหัสแผน
การปฏิรูปประเทศ

สถานการณ์การพัฒนาทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยที่ผ่านมา มีความท้าทายอย่างสูง ความขัดแย้งทางการเมืองนำไปสู่ความรุนแรงหลายครั้ง ซึ่งเหตุการณ์ลักษณะนี้ได้วนเวียนมาอย่างยาวนานตลอดช่วงเวลาของการเป็นประเทศประชาธิปไตย ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในความขัดแย้งจำนวนมาก มีความคิดเห็นทางการเมืองแตกแยกเป็นฝักเป็นฝ่ายและไม่เป็นมิตรต่อกัน โดยต่างฝ่ายต่างกล่าวอ้างความชอบธรรมในอำนาจที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากความเชื่อทัศนคติ และความเข้าใจในหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่แตกต่าง การเลือกตั้งไม่เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม นักการเมืองขาดคุณสมบัติและจริยธรรม และไม่ได้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง เกิดปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบ พรรคการเมืองถูกครอบงำจากนายทุน ประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ นำประเทศไปสู่ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นที่มาของการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยได้กำหนดเป้าหมายของแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง ดังนี้

(1) ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมทาง

การเมือง ตลอดทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมืองโดยสุจริตที่แตกต่างกัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียงประชามติโดยอิสระปราศจากการครอบงำไม่ว่าด้วยทางใด

(2) ให้การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองเป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เพื่อให้พรรคการเมืองพัฒนาเป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชน ซึ่งมีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน มีกระบวนการให้สมาชิกพรรคการเมืองมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบอย่างแท้จริงในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองและการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต และมีคุณธรรมจริยธรรม เข้ามาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

(3) มีกลไกที่กำหนดความรับผิดชอบของพรรคการเมืองในการประกาศนโยบายที่มีได้วิเคราะห์ผลกระทบ ความคุ้มค่า และความเสี่ยงอย่างรอบด้าน

(4) มีกลไกที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบต่อประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

(5) มีกลไกแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองโดยสันติวิธีภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ภาพรวมแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง เรื่องและประเด็นการปฏิรูปตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

- ส่วนย่อยที่ 1 สารสำคัญของแผนการปฏิรูปประเทศ
 - สถานการณ์และความจำเป็น
 - การกำหนดเป้าหมาย
 - การกำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูป

ส่วนย่อยที่ 2

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

เพื่อการบรรลุเป้าหมายในภาพรวมของแผนการปฏิรูปประเทศ

01

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

ประเด็นท้าทายและข้อเสนอแนะ

วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมและทัศนคติ ปัจจุบัน การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนมีอย่างกว้างขวาง ผ่านกิจกรรมและสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ความคิดเห็นทางการเมืองในหลายลักษณะ ยังคงมีแนวโน้มที่นำไปสู่การแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและการไม่ยอมรับความเห็นที่แตกต่าง ซึ่งมีโอกาสที่จะนำไปสู่ความรุนแรงได้ ทั้งนี้ การสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างถูกต้องและเหมาะสมให้กับประชาชนเป็นประเด็นท้าทายที่สำคัญ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องเร่งดำเนินการให้แก่ประชาชนในทุกระดับอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างค่านิยมและทัศนคติต่อประชาธิปไตยที่ถูกต้องและสร้างสรรค์ อันเป็นการสร้างพื้นฐานของประชาธิปไตยให้เข้มแข็งต่อไป

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการประชาธิปไตย ถึงแม้กระแสความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในประเทศจะมีแนวโน้มสูงขึ้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามช่องทางหรือกลไกตามกฎหมายยังคงเป็นประเด็นท้าทายที่ทุกภาคส่วนจะต้องร่วมกันผลักดันให้เพิ่มขึ้น อย่างเช่น สัดส่วนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งต่อจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งยังน้อยกว่าประเทศพัฒนาแล้วอยู่มาก ขณะเดียวกันการมีส่วนร่วมในระดับท้องถิ่นยังมีโอกาสที่จะพัฒนาให้สูงขึ้นได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่าง ๆ โดยอาจสร้างการตระหนักรู้ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนการสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ

กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุล ปัจจุบันมีกระบวนการและกลไกในการติดตาม ตรวจสอบ และถ่วงดุลการดำเนินการของรัฐทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ อย่างไรก็ตาม การสร้างความรู้ความเข้าใจในการเข้าถึงกระบวนการและกลไกต่าง ๆ ให้กับประชาชนยังเป็นประเด็นท้าทายที่ภาครัฐต้องให้ความสำคัญ ตลอดจนเพิ่มการพัฒนาการดำเนินการของกระบวนการและกลไกในการติดตาม ตรวจสอบ และถ่วงดุลให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และยุติธรรม ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเร่งสร้างการตระหนักรู้และเผยแพร่ข้อมูลให้ประชาชนทราบถึงกระบวนการและกลไกดังกล่าว ตลอดจนเร่งพัฒนามาตรการการบังคับใช้กระบวนการและกลไก เพื่อให้การติดตาม ตรวจสอบ และถ่วงดุลมีประสิทธิภาพและยุติธรรม ทั้งนี้ อาจพิจารณานำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมมาเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่ข้อมูล เสริมสร้างการมีส่วนร่วม การติดตาม และการตรวจสอบ ตลอดจนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะและให้ความเห็นต่อการดำเนินการต่าง ๆ

รหัสของเรื่องและประเด็นปฏิรูป พร้อมแถบสีแสดงสถานะความสำเร็จ

• ส่วนย่อยที่ 3

สรุปผลการดำเนินงาน
ในแต่ละเรื่องและประเด็นปฏิรูป

รหัสแผนการปฏิรูปประเทศ

รหัสเรื่องและประเด็นปฏิรูป

 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง 01

สรุปการดำเนินงานของเรื่องและประเด็นปฏิรูป

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 1 การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีลักษณะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ เช่น โครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้างพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตย โดยมุ่งให้ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่พลเมืองที่ดี

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 2 กลไกการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีและการรักษาสันติของสังคมไทย

การดำเนินการที่ผ่านมานับเป็นการสร้างความตระหนักรู้ และการพัฒนากลไกหรือมาตรการต่าง ๆ เช่น การดำเนินโครงการปลูกฝังจิตสำนึกรักสามัคคีและส่งเสริมความปรองดองของชนในชาติ เพื่อเสริมสร้างจิตอาสาสำนึกเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมให้มีความสามัคคีปรองดอง และการดำเนินโครงการฝึกอบรมเจ้าพนักงานดูแลการชุมนุมสาธารณะและข้าราชการตำรวจจึงปฏิบัติหน้าที่ดูแลการชุมนุมสาธารณะ เพื่อเตรียมความพร้อมในการดูแลความสงบเรียบร้อยจากปัญหาการใช้ความรุนแรงด้วยสันติวิธี

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3 การกระจายอำนาจ การปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

ได้มีการดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการบรรลุเป้าหมายในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) โดยได้ดำเนินโครงการประเมินประสิทธิภาพองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (IPA) เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ศักยภาพ ความพร้อมในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของ อปท. เช่น การให้บริการสาธารณะประชาชน ความพร้อมในการรองรับภารกิจถ่ายโอนต่าง ๆ อีกทั้งมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตื่นตัวให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อเข้ามาพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยตนเอง

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 4 การเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรมเพื่อการปฏิรูปประเทศ

ที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการเพื่อผลักดันการบรรลุเป้าหมายในการให้มีเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม และเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนการเลือกตั้งทั่วไป 2562 โดยได้มีการดำเนินโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ การเตรียมการเลือกตั้ง การจัดการเลือกตั้ง ตลอดจนการตรวจสอบหลังการเลือกตั้ง เพื่อผลักดันให้เกิดการเลือกตั้งที่สุจริตและเที่ยงธรรม

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 5 การสร้างรัฐธรรมนูญ

ที่ผ่านมาได้ดำเนินโครงการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายของประเด็นการสร้างรัฐธรรมนูญ อาทิ โครงการเสวนาและกิจกรรมต่าง ๆ โครงการสำรวจความเห็นของประชาชนต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและบุคลากรภาครัฐ ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในการบริหารประเทศ

0101 0102 0103 0104 0105

• การแสดงสถานะความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมของแต่ละเรื่องและประเด็นปฏิรูป

สีแดง

ประสบอุปสรรคหรือยังไม่มีกรดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม

สีส้ม

อยู่ระหว่างการดำเนินการกิจกรรมแต่มีความล่าช้าหรือความเสี่ยงที่จะไม่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

สีเหลือง

อยู่ระหว่างดำเนินการกิจกรรมและสามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2565

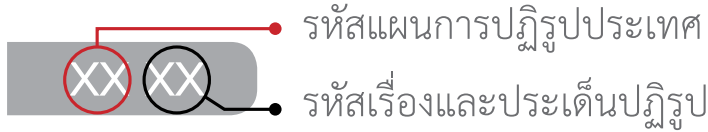
สีเขียว

มีการดำเนินกิจกรรมได้ครบถ้วนตามแผน

รหัสของเรื่องและประเด็นปฏิรูป
พร้อมแถบสีแสดงสถานะความสำเร็จ

ส่วนที่ 2.2 การสรุปผลในระดับเรื่องและประเด็นปฏิรูป

รหัสของเรื่องและประเด็นปฏิรูป พร้อมแถบสีแสดงสถานะความสำเร็จ

ชื่อเรื่องและ
ประเด็นปฏิรูป

01

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

0103

เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ 3

การกระจายอำนาจ
การปกครองส่วนท้องถิ่น
และการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรม

สัดส่วนรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อรัฐบาล

ที่มา: สำนักรวมศูนย์การดำเนินการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

หลังจากปี 2540 การกระจายอำนาจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นภารกิจสำคัญเพื่อให้ท้องถิ่นได้มีบทบาทที่เหมาะสม และให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในการพัฒนาถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเอง และส่งเสริมให้ประชาชนได้เรียนรู้การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยผ่านการเข้าไปมีส่วนร่วมและใช้อำนาจของตนเองในทางตรง เมื่อการปกครองในระบบประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นมีความเข้มแข็งจะนำไปสู่การเมืองการปกครองระดับชาติที่มีความเข้มแข็งตามไปด้วย ซึ่งในปัจจุบันสถานการณ์การกระจายอำนาจให้ อปท. โดยเฉพาะด้านการเงินการคลัง มีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จมากนักเมื่อเทียบกับในช่วงปี 2544 - 2546 ที่รัฐบาลเร่งจัดสรรภาษี เงินอุดหนุน และรายได้อื่น ๆ ให้แก่อปท. เพื่อให้ครบกำหนดตามเป้าหมาย คือ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ที่กำหนดในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจฯ นอกจากนี้สถาบันพระปกเกล้าได้รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ ปี 2561 โดยประเมินการกระจายอำนาจในรูปแบบของความเป็นสถาบันของ อปท. และการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า ความเป็นสถาบันของ อปท. อยู่ในระดับ 3.28 และการมีส่วนร่วมของประชาชน อยู่ในระดับ 2.88 ซึ่งมีค่าอยู่ในระดับสูง แต่จะต้องส่งเสริมการพัฒนาภาคพื้นเมืองให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับท้องถิ่นให้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง

รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ ปี 2562

ที่มา: รายงานสถานการณ์การกระจายอำนาจ ปี 2561, สถาบันพระปกเกล้า

ข้อมูลและสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องและประเด็นปฏิรูป

การดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในเรื่องและประเด็นปฏิรูปในช่วงปี 2561 - 2562

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง

01

0103

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการปฏิรูปการเมือง ในประเด็นการกระจายอำนาจและการจัดสรรทรัพยากร ให้แก่อปท. ในปี 2562 ได้มีการดำเนินโครงการประเมิน ประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment : LPA) เพื่อประเมิน ประสิทธิภาพ ศักยภาพ ตลอดจนจุดแข็ง จุดอ่อน ของ อปท. เพื่อนำไปใช้ในการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ของ อปท. ในการปฏิบัติราชการและจัดการบริการ สาธารณะแก่ประชาชน และโครงการการประชาสัมพันธ์ สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งท้องถิ่น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในการไปใช้ สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนร่วมกัน พัฒนาท้องถิ่นตนเอง

อย่างไรก็ตามความท้าทายในการขับเคลื่อนประเด็นการ กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือการ

ถ่ายโอนภารกิจและทรัพยากรเพื่อให้ท้องถิ่นมีงบประมาณ ในการบริหารจัดการท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการ ของประชาชน และการผลักดันให้เกิดการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง โดยในช่วงที่ผ่านมา นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการกระจายอำนาจยังคงขาด ความต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวาระในการเข้ามา บริหารประเทศของรัฐบาล

ดังนั้น ภาครัฐส่วนที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการ ดำเนินการตามเป้าหมายในการกระจายอำนาจให้แก ่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและควรเร่งดำเนิน โครงการการส่งเสริมให้ประชาชนเห็นความสำคัญและมี ส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการสร้าง ความรู้ความเข้าใจและเตรียมการสำหรับการเลือกตั้ง ท้องถิ่นที่จะมาถึง

ประเด็นท้าทาย
ที่ส่งผลต่อ
การขับเคลื่อน
ให้บรรลุผลตาม
ที่กำหนดไว้ในเรื่อง
และประเด็นปฏิรูป

ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ในเรื่อง และประเด็นปฏิรูป